

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

SIMPOZIONUL NAȚIONAL „CONSTANTIN NOICA”

Ediția a X-a:

Sentimentul românesc al ființei

(Râmnicu Vâlcea, 25-26 mai 2018)

VICTOR EMANUEL GICA

Ajuns la a X-a ediție, Simpozionul Național „Constantin Noica”, organizat de Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu Motru” al Academiei Române și Arhiepiscopia Râmnicului, s-a desfășurat în perioada 25–26 mai 2018 la Râmnicu Vâlcea. Tema ediției, dedicată Centenarului Marii Unirii, a fost *Sentimentul românesc al ființei*. Lucrările simpozionului au fost găzduite în sala Sala Iosif Episcopul a Casei Sfântul Calinic din Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Râmnicului.

În cadrul deschiderii oficiale a simpozionului, mesajul Înaltpreasfințitului Părinte dr Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, a fost transmis de către pr. prof. dr Ștefan Zară. În cuvântul său, intitulat *Constantin Noica și unitatea neamului românesc*, Înaltpreasfințitul Părinte dr. Varsanufie, a amintit că anul 2018 a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Anul omagial al unității de credință și de neam arătând că: „dacă pe bună dreptate anul acesta îi comemorăm pe cei care au făurit unitatea de neam a românilor, la fel de îndreptățiti suntem să ne aducem aminte cum se cuvine și de cei care au făcut să păstrăm în vremuri de cumpănă unitatea ființei neamului românesc”. În *Cuvântul înainte la Cuvânt împreună despre rostirea românească* Constantin Noica spunea: „Numai în cuvintele limbii tale se întâmplă să-ți amintești de lucruri pe care nu le-ai învățat niciodată. Căci orice cuvânt este o uitare și în aproape oricare s-au îngropat înțelesuri de care nu mai știi. Cum altfel am putea da folosință vie cuvintelor? Dar dacă în orice cuvânt există o parte de uitare, este totuși vorba de uitarea noastră și ea devine propria-ne amintire. Iar acesta e actul de cultură: să înveți nouitatea ca și cum s-ar ivi din tine”. Întreaga sa operă dă seamă de sensul acestor cuvinte și de o viață pusă în slujba limbii și culturii române, potrivit crezului său că rostirea românească este cea care poate face posibilă, „în termeni proprii, uneori de netălmăcit în alte limbi”, împlinirea culturii române.

În cuvântul său, dl. academician Alexandru Surdu, directorul Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române a mulțumit gazdelor, Înaltpreasfințitului Părinte dr Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului precum și Înaltpreasfințitului Irineu, Mitropolitul Olteniei, pentru primirea deosebită de care s-au bucurat participanții la simpozion.

Aminitind de ediția I a simpozionului, prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Constantin Noica (1909), acad. Alexandru Surdu a evocat cele zece ediții desfășurate în fiecare an până în prezent ca manifestări ale încercării de a păstra vie amintirea filosofului român prin ideile și opera sa. Fiecare dintre edițiile care au urmat au avut ca temă una din temele lucrărilor lui Constantin Noica: *Bucuriile simple* (ed. a II-a, Arad, 2010), *Pagini despre sufletul românesc* (ed. a III-a, Iași, 2011), *La început era cuvântul* (ed. a IV-a, Constanța, 2012), *Cum e cu puțință ceva nou* (ed. a V-a, Timișoara, 2013), *Concepte deschise* (ed. a VI-a, Craiova, 2014), *Treptele realității* (ed. a VII-a, Tîrgu Mureș, 2015), *Logos, cuvânt, rostire* (ed. a VIII-a, Sâmbăta de sus, 2016), *Creație și frumos în rostirea românească* (ed. a IX-a, Arad, 2017) respectiv *Sentimentul românesc al ființei* – tema celei de-a X-a ediții. Toate aceste manifestări ale simpozionului au încercat să se plaseze în spiritul crezului și operei filosofului român, căci Constantin Noica a lăsat în urma sa un sistem filosofic deosebit și original, pentru a cărui construcție a folosit resursele și posibilitățile, uneori nebănuite, ale rostirii filosofice românești așa cum puțini alți filosofi au reușit să o facă. Alături de originalitatea sistemului său filosofic, stilul deosebit al scriiturii, rezultat al unor investigații neobosite a semnificațiilor autentice ale limbii române pe tărâmul filosofiei, îndeamnă la explorarea operei sale. Spiritul demersului creator al lui Constantin Noica trimite însă dincolo de opera sa, iar cercetarea filosofică, și nu numai, ar putea urma calea regăsirii unității și identității culturale românești în fiecare din contribuțiile individuale semnificative ce dau seama de aceasta.

Lucrările simpozionului l-au avut ca moderator pe acad. Alexandru Surdu și s-au desfășurat după următorul program:

Zilua – 25 mai: acad. Alexandru Surdu, *Ființa, sentimentul și simțămintele românești*; acad. Alexandru Boboc, *Naționalitatea în filosofie*; prof. univ. dr Florea Lucaci, *Sentiment și rațiune în logica ființei*; dr Doru Sinaci, *Spațiul etnic în viziunea tribuniștilor arădeni (1896–1912)*; pr. prof. dr Ștefan Zară, *De la Turnul Babel la rostul rostirii spre comuniunea omului cu Dumnezeu*; prof. univ. dr Mircea Lăzărescu, *„Firea” și „devenița” în rostirea filosofică a lui Noica*; cs III, prof. univ. dr Nicolae Georgescu, *Haos și neant la Eminescu, în viziunea lui Constantin Noica*; prof. univ. dr Ion Dur, *Naționalism și românitudine sau intrarea în universal*; lect. univ. dr Maria Sinaci, *Mircea Vulcănescu și Constantin Noica despre sentimentul existenței*; cs I dr Dragoș Popescu, *Noica și pozitivismul logic*; cs I dr Claudiu Baciu, *De ce un „sentiment” și nu un „concept” românesc al ființei?*; cs I, prof. univ. dr Viorel Vizureanu, *Constantin Noica despre logica națională*; cs I dr Marius Dobre, *Alternativa morală și optimismul lui Constantin Noica*; lect. univ. dr Daniel Cojanu, *Despre arhei, arhetipuri și spiritul locului*; cs III dr Mihai Popa, *Ființa ca poiesis din perspectiva Sentimentului românesc al*

ființei; cs II, conf. univ. dr Ștefan-Dominic Georgescu, *Silogismul ca rostire mediată în Scrisori despre logica lui Hermes*; dr Doina Rizea-Georgescu, *Aspirația către frumos în sufletul românesc*; cs III dr Victor Emanuel Gica, *Modificări ale doctrinei formelor logice în opera lui Constantin Noica*.

Programul zilei a II-a – 26 mai: acad. Teodor Dima, *Constantin Noica: scrisori către Petre Botezatu*; prof. univ. dr Ioan Biriș, *Ființă, raționalitate și calcul. Despre modalitățile ființei în viziunea lui Constantin Noica*; prof. univ. dr Vasile Muscă, *Constantin Noica și ideea școlii în care nu se învață nimic*; cs I dr Mona Mamulea, *Ce este sentimentul ființei?*; Marin Diaconu, *Constantin Noica, colaborator la publicații din străinătate*; prof. univ. dr Viorel Cernica, *Verbul și timpul în judecățile despre ființă*; cs II dr Marius Augustin Drăghici, *Determinism și incertitudine, concepte deschise*; cs II dr Titus Lates, *Erotetica și sentimentul românesc al ființei*; prof. dr Ion Filipciuc, *Structură pentadică în nuvela Moara cu noroc de Ioan Slavici*; cs asoc. dr Oana Vasilescu, *Brâncuși în interpretarea lui Noica*; cs I, lect. univ. dr Eugeniu Nistor, *Constantin Noica despre sufletul românesc*; cs II, conf. univ. dr Bogdan Danciu; cs I, prof. univ. dr Camelia Popa, *Premisele educației vocaționale din perspectiva lui Constantin Rădulescu-Motru*; cs II dr Mihai Ioan Micle, cs III dr Doina Ștefana Săucan, lect. asoc. dr Gabriel Oancea, *Religie și psihologie: Repere în interpretarea persoanei*; cs II, conf. univ. dr Sergiu Bălan, *Despre limbaj și percepție*; cs III dr Henrieta Anișoara Șerban, *Sentimentul și devenirea ființei*; dr Horia Dulvac, *Sentimentul românesc al ființei ca soluție la problemele identității*; lect. univ. dr Pompiliu Alexandru, *Conceptul de „minte” la Noica*; cs III dr Marian Nencescu, *„Întru”, de la alegoria căutării la motivul întemeierii*; Bianca Michi Nema, *Despre plenitudine la Anne Conway și Constantin Noica*; cs asoc. drd Cezar Roșu, *Rațiunea ființei ca model dinamic*; cs drd Șerban Nicolau, *Sentimentul românesc al ființei la Constantin Noica*; ing. Alexandru Pranițchi, *Orizontul întrebării și sentimentul românesc al ființei*; cs drd Ovidiu G. Grama, *Despre rosturile filosofice ale etimologiei*.

În fiecare din cele două zile ale desfășurării simpozionului au avut loc ample discuții pe marginea comunicărilor prezentate. La sfârșitul lucrărilor dl. academician Alexandru Surdu a mulțumit organizatorilor pentru condițiile deosebite oferite participanților.

De asemenea simpozionul a fost un bun prilej pentru participanți de a vizita la inițiativa organizatorilor câteva mănăstiri din Râmnicu Vâlcea și împrejurimi: Mănăstirea Cozia, Mănăstirea Turnu, Mănăstirea Dintr-un Lemn, Mănăstirea Ostrov și Schitul Troianu.